

Ю. В. Загребнюк

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри іноземних мов
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

ДОСЛІДНИЦЬКІ ПІДХОДИ ДО ПРОЦЕСУ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

У вивченні і оволодінні іноземною мовою надзвичайно велику роль відіграють різноманітні нейро- та психолінгвістичні аспекти. Кожна людина народжується з певними задатками, і від того, наскільки людина активна у тій чи іншій сфері своєї діяльності, залежить і розвиток її здібностей. Мова йде не про вроджені здібності, оскільки здібності, як відомо, не успадковуються, а про вроджені задатки людини, які за умови її активної життєдіяльності у тій чи іншій сфері, перетворюються у набуті здібності [3].

На думку О. О. Залевської, можна визначити три дослідницькі підходи до процесу оволодіння іноземною мовою, кожен з яких ґрунтується на певних теоретичних позиціях, об'єкті та меті дослідження, ключових поняттях та результатах. До цих підходів належать: контрастивний аналіз, аналіз помилок, інтроспективні методи.

Контрастивний аналіз, як дослідницький підхід початково базувався на психології біхейвіоризму і уявленнями про те, що оволодіння мовою складається з формування навичок через практику та підкріплення, при цьому навик розуміється як механічно закріплений зв'язок між деяким стимулом та пов'язаною з ним реакцією. Оскільки до моменту освоєння іноземної мови навички користування рідної мови являються чітко встановленими, вони впливають на набуття нових навичок іноземної мови: навички переносяться на вже набуті навички, які можуть бути як позитивними, так і негативними; негативне перенесення отримало назву інтерференція. Звідси були зроблені

висновки: наявність розбіжностей між мовами обумовлює значну різницю між оволодінням рідної та іноземної мов; для навчання іноземної мови необхідно використовувати порівняльний аналіз систем рідної та іноземної мов для виявлення фактів збігів та розбіжностей. Використаний в цих цілях контрастивний аналіз являє собою основу для прогнозування труднощів та помилок [3].

Наступним дослідницьким підходом до процесу оволодіння іноземною мовою є аналіз помилок. [1].

С. Кордер у своїх статтях розмежував два типи помилок: mistakes та errors. Під першими розуміються факти похибок у потоці мовлення внаслідок втоми, збудження тощо, коли можливо швидке самовиправлення зі сторони мовця. До других відносяться типові відхилення від правил іноземної мови, тобто помилки, що допускаються у ході засвоєння мови та не піддаються самокорекції, оскільки вони є відбиттям визначеної стадії оволодіння іноземною мовою. У цьому випадку помилка виступає як виявлення активності індивіда у процесі формування та перевірки ним своїх гіпотез стосовно правил іноземної мови [3].

С. Кордер чітко сформував процедуру аналізу помилок, включаючи збір висловлювань, інтерференцію в них помилок, опис цих помилок, їхню класифікацію згідно з причинами, що припускалися, а також виявлення їхньої значущості [3].

В якості третього дослідницького підходу раціонально розглянути можливість застосування деяких різновидів інтроспективних методів, які здобувають популярність останнім часом, оскільки вони звертаються безпосередньо до того, хто навчається, його інтуїції та суджень про мову, яка вивчається, про створені ситуації для прийняття тих чи інших рішень.

Існує три види умов, при яких інтроспекція є можливою з ціллю дослідження стратегій використання знань процедурного типу [1].

По-перше, при оволодінні іноземною мовою, при виконанні завдань, виникають різноманітні труднощі, коли певний матеріал розуміється легко та

переробляється автоматично, в той час як важкі фрагменти потребують усвідомленого застосування певних стратегій навчання і допускають інтроспекцію.

По-друге, деякі види роботи (диктанти, твори) потребують концентрації уваги, потрібно вміти чітко давати звіт про дії.

По-третє, потрібно призупиняти у ході виконання завдання так, щоб зробити доступним для інтроспекції те, що зазвичай автоматизовано [3].

Отже, можна визначити три дослідницькі підходи до процесу оволодіння іноземною мовою: контрастивний аналіз, аналіз помилок та інтроспективні методи. Одним із найоптимальніших підходів дослідження особливостей оволодіння іноземною мовою вважається комплексний підхід до вивчення продуктивного білінгвізму, який зіставляється з усіма мовленнєво-мисленнєвими механізмами й етапами мовленнєвої діяльності людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Засєкін С. В. Психолінгвістичні аспекти перекладу / С. В. Засєкін // Луцьк: ВІЕМ. – 2006. – С. 24–27; 30–31.
2. Засєкіна Л. В., Засєкін С. В. Вступ до психолінгвістики / Л. В. Засєкіна, С. В. Засєкін // Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія». 2002. – С. 87–92.
3. Малиновська О., Масон С. Оволодіння іноземною мовою як психонейролінгвістична проблема [Електронний ресурс]/О. Малиновська, С. Масон // Режим доступу : http://www.rusnauka.com/7._DN_2007/Philologia/20741.doc.htm.